

10 de febrer de 1939: LES TROPES FRANQUISTES ASSOLEIXEN EL CONTROL DE LA FRONTERA AMB FRANÇA

Prats de Molló. Els que opten a favor de Franco. 1939.
Postal núm.26 de l'Album *Souvenir de l'exode espagnole dans les Pyrénées Orientales*.
Chauvin Perpignan. Serie 2. Autor: Auguste Chauvin.
[ANC1-722-N-187](#)

Descripció

El document correspon a una postal que reproduïx una fotografia en blanc-i-negre de dimensions 12,5x17,5 presa a principis del mes de febrer de 1939 a les rodalies de Prats de Molló i la Presta (França), prop de la frontera amb Espanya.

Una filera de soldats republicans creuen una carretera en què apareix un rètol amb la paraula "Franco" assenyalant en direcció contrària a la que segueix el grup. Un gendarme francès –d'esquena- parla amb alguns soldats.

Al dors de la postal hi ha escrita una descripció que diu: "*Prats de Molló. Els que opten a favor de Franco*"

Interès del document

La fotografia documenta una escena prop del lloc fronterer de coll d'Ares, en els darrers dies de la guerra.

Il·lustra la sortida dels soldats republicans del territori espanyol, una vegada perduda la guerra i en un dels darrers reductes de resistència -la zona de Molló i Beget- on després que les tropes franquistes arribessin a la frontera el dia 10 de febrer, encara hi havia quedat un contingent republicà que va poder resistir fins al dia 13.

El gendarme francès sembla indicar el camí que han de seguir els soldats i probablement, on han de deixar les armes que han de lliurar.

La frase escrita al dors de la postal per un autor anònim, es podria referir a la direcció que havien de seguir els que eren partidaris de Franco i que, havent fugit de la República, tornaven ara que triomfava l'Espanya Franquista.

Context

Després de la derrota a la batalla de l'Ebre, el govern espanyol va ordenar l'evacuació de Barcelona –que seria ocupada el 26 de gener-

A l'èxode iniciat de des feia ja molts mesos per part de civils, que fugien cap a la frontera, com un llarg degoteig, es van afegir ara els soldats. La derrota militar i la por a la repressió van provocar una fugida massiva cap a la frontera francesa, mentre que l'exèrcit franquista avançava al darrere i –tot i que ja assaborien la victòria que veien propera- no van deixar la duresa dels seus atacs, bombardejant les ciutats properes a la frontera i les mateixes fileres de refugiats que caminaven a peu cap al seu exili.

Davant d'aquesta situació, el govern francès era conscient de l'allau de refugiats que estava a punt d'inundar els passos fronterers i, en un principi, va proposar a les forces rebels que s'establís una zona neutral dins de territori espanyol i sota supervisió internacional, per acollir els refugiats però Franco s'hi va negar.

Finalment, les negociacions del govern republicà amb el francès van aconseguir que es reobris la frontera per deixar pas als civils i, finalment, a partir del dia 5 de febrer, també als militars amb la condició que havien de lliurar les armes.

En poques setmanes van passar a peu, més de mig milió de persones que van haver de deixar els seus vehicles i pertinences abandonats abans d'entrar a França i que van ser després conduïdes fins als camps de concentració que es van habilitar per acollir-los, tot i que amb condicions molt precàries.

El dia 10 de febrer va ser l'últim d'aquell èxode massiu. Amb el control militar de la frontera per part de l'exèrcit franquista, aquesta romandria tancada i el pas seria -a partir d'aquell moment- molt més difícil.

L'arribada dels refugiats a França va resultar ser una experiència particularment dura. Tot excusant-se de la manca de temps per reunir i organitzar els recursos necessaris per atendre als refugiats que van anar arribant entre finals de gener i principis de febrer de 1939, les autoritats franceses els van recloure en camps de refugiats en barraques improvisades, amb molt poc menjar i aigua, sense medicaments i en unes condicions insalubres. Havien sortit de l'Espanya franquista i entraven en la França que aviat havia de participar en la Segona Guerra Mundial.

Alguns es van enrolar en aquesta lluita com a voluntaris, amb la idea que defensar la democràcia a Europa era el millor camí per poder recuperar-la també a Espanya.

A partir d'aquell moment, i mentre el règim franquista intentava atreure la tornada dels refugiats amb promeses de perdó, a l'interior de l'estat s'exercia una dura política repressiva.

Qüestions:

- **Cerqueu informació i ompliu la taula següent amb les dades corresponents**

Nombre estimat de persones que es van exiliar	
Períodes d'obertura de la frontera francesa entre 1 de febrer i 1 d'abril de 1939	
Data de la caiguda de Barcelona	
Data de la caiguda de Madrid	
Data de la caiguda de València	
Data d'acabament de la guerra	

- **Interrogeu la imatge amb l'ajut de les preguntes següents:**

Què és / Què hi passa? Què hi ha / Què no hi ha? Qui hi ha / Qui no hi ha ? Qui m'ho diu? / Com m'ho diu? Per què ?

- **I tu, què en penses?**

Per continuar indagant:

Documents d'arxiu:

Documents textuais:

Informe sobre la situació dels refugiats, la possibilitat de crear una zona neutral i instruccions per a París. Expedient informatiu realitzat per la Presidència del Govern d'Euskadi sobre l'evacuació de refugiats de Catalunya degut a l'avanç franquista, elaborat en base a correspondència i informes. 25 i 27 de gener de 1939.

ANC2-2-T-36. Codi doc ANC@ula 4301

“Conferencia de los secretarios de las federaciones socialistas. Intervención de Marcel Guerret, diputado del Tarn-&Garonne”. 12 de febrer de 1940. Dossier sobre les relacions entre els refugiats catalans i França, probablement elaborat per "El Poble Català". ANC1-511-T-177. Codi doc ANC@ula 108

Uno del Campesino II. Memòries d'Emilio Álvarez Canosa sobre la seva activitat política i militar durant la Guerra Civil espanyola i la Resistència francesa. ANC1-892-N-143. Codi doc ANC@ula 4294. (pàg 12 a 16)

Fotografies:

Guingueta d'Ix. Les tropes nacionalistes en arribar a la frontera. 1939. Autor: Auguste Chauvin. ANC1-722-N-186.

El Pertús. Els primers elements nacionalistes arribats a la frontera. 1939. Autor: Auguste Chauvin. ANC1-722-N-174.

El Pertús. Precedits per la música els nacionalistes arriben al Pertús. 1939. Autor: Auguste Chauvin. ANC1-722-N-175.

El Pertús. Els nacionalistes hissen la seva bandera. 1939. Autor: Auguste Chauvin. ANC1-722-N-176.

Altres fonts

Bibliografia:

HURTADO, Víctor. Atlas de la Guerra Civil a Catalunya. Barcelona: DAU, 2010.

RISQUES, Manel (dir.). Història de la Catalunya Contemporània. Barcelona: Pòrtic, 1999.

SOLÉ I SABATÉ, Josep Maria. La Guerra Civil a Catalunya: 1936-1939. Barcelona: Edicions 62, 2004-2006.

Hemeroteca

“El gobierno de unión nacional fija su sede en Madrid. ABC. 11 febrer 1939, pàg. 1. [En línia]. Disponible a:

<http://hemeroteca.abc.es/nav/Navigate.exe/hemeroteca/madrid/abc/1939/02/11/001.html>

informe d'operacions corresponents al dia 10 de febrer de 1939. La Vanguardia. 11 de febrer de 1939. Pàg 1. [En línia]. Disponible a:

<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1939/02/11/pagina-1/33121147/pdf.html>